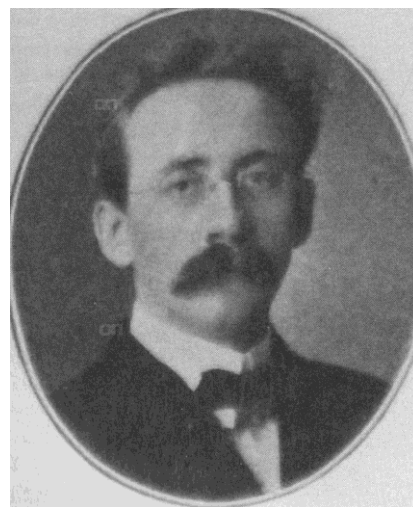

1908 Trønderlag of America

Hvor mange nordmenn, eller for den saks skyld, hvor mange trøndere, eller stjørdalinger etc. som utvandret til Amerika mellom 1830 og 1930 vil vi aldri få rede på. Det er mange såkalte eksperter og tall. De er alle kanskje like riktige eller like feil, det kommer nemlig an på en del forutsetninger. Noen hevder at 1 million dro, mens andre ligger på ca. 860 000. Personlig har jeg tidligere lest og brukte tallet 960 000. I tillegg må vi huske hvor mange som kom hjem igjen til Norge, kanskje 160 000, så netto emigrasjon blir lavere enn de tall folk av og til gjengir i foredrag og publikasjoner. Oppland fylke m/Gudbrandsdalen var nok det området hvor flest antall utvandret fra, omkring 90 000. Sør-Trøndelag 47 565 og Nord-Trøndelag: ca. 32 881. Ref. Jostein Molde. Det er kanskje mer figurativt og dramatisk dersom en ser på det hele i prosent av eksisterende befolkning i relaterte fylke eller kommune. Noen hevder at Selbu er den kommunen hvor flest utvandret fra i landet. Det er ingen tvil om at Selbu ble hardt rammet. Jeg har ingen dekning for eller mot, men tror nok likevel at Stjørdal, både dersom en ser på Nedre Stjørdal og dagens Stjørdal - hadde den største emigrasjonen uansett hvordan en regner: ca. 4 200 stk. Selbu 2 700, Meråker: 1700, Hegra: 1600, og så videre. Og dersom en tar det eldgamle Stjør- og Verdal fogderi under ett, er dette muligens det distriktet i landet som arealmessig og prosentvis av befolkning hadde den største utvandringen i Norge, nærmere 14 500. Men som nevnt er det mange variabler. Det er klart at det er flere forhold og tall som ikke samsvarer. Ref. kirkeprotokoller, hva lensmenn innrapporterte, samt at passasjerlistene på overfartsskip ikke ble dokumenterbare før i 1865.

Den 5. mars 1904 kom noen trøndere i Amerika sammen for om mulig å etablere et *Trønderlag* på linje med hva andre distriktsgrupperinger fra Norge hadde forsøkt. Det ble ikke noe ut av den første spede ideen. Noen fryktet kanskje at det hele ville bli noe beskjedent sammenlignet med f. eks Valdres sin etablering i 1899. I juni 1907 ble det gjort et nytt forsøk, men det vant liten støtte. Etter en del avisskriving i de norske avisene *Scandinavian* og *Decorah Posten*, ble det fort klart at det var vanskelig å finne "a leadership". Avstandene var store og mange hadde sikkert fortsatt nok med sitt. Skulle en lykkes, måtte initiativet komme fra det mer akademiske miljøet. Og slik ble det. En gruppe med utgangspunkt i Park Region College i Fergus Falls dannet seg selv, hvor primus motor var reverent Ditlef G. Ristad, professor Thomas Wollan, professor I. Dorrum og reverent S. O. Leirfall (Leirfallmo). En annonse i ei avis i Fergus Falls kalt inn til møte i Norden Hall den 17. september 1908. Det kom så mye folk, at møtet ble i all hast flyttet til Otter Tail County Court House. På dette tidspunktet hadde initiativtagerne for lengst konstituert seg, med Leirfall som president for arrangementskomiteen. Han har i ettertid blitt kalt for "the organizer", og var en ekte hegrasbygg.

Sivert O. Leirfallom ble nok bedre kjent som reverant (prest) S. Leirfall. Han ble født den 7. februar 1872 på Østre Leirfall i Hegra. Hans foreldre var Ole Iversen Tylden (1835-1906) og Sigrid Sivertsdatter Gresset (1838-1928). De hadde totalt 9 barn. Gården ble visstnok delt mellom eldste sønnen, Ivar og eldste dattera Kari. Sivert emigrerte til Amerika fra Trondheim den 3. april 1889, sammen med sin bror, John. Destinasjon var Zumbrota, MN. En annen bror, Gunnar - kom

Sivert Olson Leirfallom, 1906

etter i 1893. Sivert lærte seg fort engelsk, og kom seg på skoler, blant annet Universitetet i Chicago og St. Olav College. Han ble ordinert prest i 1906. De første årene var han prest hos ulike menigheter i Minnesota og Nord-Dakota. Sivert giftet seg med Olga Secilia Nelson i 1908. Hun var født i august 1886 i Chetek, WI - av foreldre som emigrerte fra Drammen. I 1910 bodde de i Brandon, Renville County, ND. I 1920 synes Sivert å ha vært en tur hjemme i Norge for å besøke sin mor. I 1924 flytter familien til Lake Stevens, Washington State, grunnet at Sivert hadde fått kreft, og legen mente at forandring av klima ville gjøre ham godt. Familien bestod da av hans gravide kone og 6 barn. Men klimaforandring syntes ikke å ha noen virkning. Sivert døde den 27. august i 1927. Relatert slekt i Stjørdalen i dag er blant annet Jon Håvard Børset, hvis oldeforeldre er foreldre til presten Sivert Leirfall (Leirfallom).

Jon Håvard Børset

Ved etableringen av Trønderlaget i 1908, ble det ikke problem å få valgt et styre. Dette bestod av:

President: banksjef M. A. Wollan - Glenwood, MN.

Vise-president: O. A. Hauan - Mayville, ND.

Sekretær og kasserer: reverent S. O. Leirfall - Mohall, ND.

Styremedlemmer: vise-konsul J. B. Wist (Decorah), president St. Olav College J. N. Kildahl (Northfield), professor K. Gjersteth (Decorah), Dr. Warlow (Chicago) og professor Ristad (Fergus Falls).

Denne sammensetningen kan vel ikke akkurat sies å være representativ for immigrantene, men skilte seg på ingen måte ut fra andre lag og foreninger på dette nivået. Jfr. presidenten for Valdresambandet, som var til stede som gjest og inspirator. Han het Velben, kom fra Stillwater, WI - og var også professor.

Det er naturlig at de som var med å stifte *Trønderlaget of America* den 17. september 1908 i Fergus Falls, kom fra stedet og nærliggende områder. Dette er og forklaringen på at ingen fra Meråker, Skatval, Malvik eller Tydal var med, da de primært slo seg ned i lag med sambygdingene i andre deler av Nordstatene. Etter hvert kom utvandrere fra alle kommuner i Trøndelag med. Det første året var det 120 medlemmer. Andre året var antallet i overkant av 400. Så steg det jevnt til toppåret 1925: 2 556 medlemmer. Men deretter gikk antallet nedover, og pr. 2010 har Trønderlaget ca. 500 medlemmer. De slet veldig på 20- og 30-tallet.

Under krigen var det ingen aktivitet. I 1946 ble Trønderlaget reorganisert på et stevne i Appleton, MN. Henry Nycklemoe var da president. I 1966 ble laget nedlagt grunnet "a sparse attendance" (grissent oppmøte). I 1980 kom noen sammen for å reetablere laget, og på et stevne i juni 1981, ikke bare klarte de å få stablet Trønderlaget på beina igjen, blant annet med egen fane, men hele 400 personer deltok. I 1999 ble navnet forandret til "*Trønderlag of America*". En skulle kanskje tro at medlemsmassen ville øke, men det går nok andre veien.

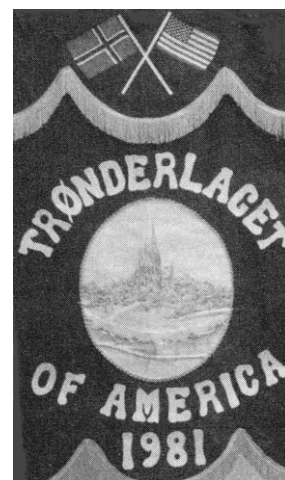
Mine kontakter innen styret i Trøndelag of America: Nancy Hawkinson og Jon Satrum, begge med røtter fra Hegra

Slektsgranskning, det å søke sine røtter - har hatt en renessanse de siste 20 årene, mye takke være DIS og lignende organisasjoner. Men for hver generasjon som går blir nok våre "over there" mer og mer amerikaniserte. Lite knytter de til Norge, og siden vårt eget land er i ferd med å fjernes fra den vestlige kulturen, smuldres aksene og båndet mellom nordmenn i Norge og "nordmenn" i Amerika bort. *Trønderlag of Amerika* er kun ett av ca. 32 såkalte bygdslag som finnes i USA. Valdreslaget kom i 1899, i 1907 ble Telelaget og Hallinglaget etablerte. Og i 1908 ble følgende fire lag stiftet: Sogndalslaget, Trønderlaget, Nordlandslaget og Numedalslaget. Senere har andre kommet til, og disse er igjen i dag under en paraplyorganisasjon kalt: *Bygdelagenes Fellesraad*. Hvorvidt dette er tilstrekkelig, gjenstår å se. *Trønderlag of Amerika* har nok sett fordelene med å bli litt større, og gikk i lag med Gudbrandsdalslaget i 2001 om å organisere såkalt *stevne*. Og fra 2003 har det blitt til "*Tre Lag Stevne*", ved at Trønderlag, Gudbrandsdalslag og Nord-Hedemark/Hedemarken har gått sammen vedrørende denne årlige begivenheten. En kan vel si at den geografiske bakgrunnen er ganske så naturlig.

Trønderlag of America består av mange av de samme som er medlem i Sons of Norway. Blant de 18 som møtte frem den 16. januar 1895 da Sons of Norway ble grunnlagt, var

det 14 trøndere. Det sier ikke så lite. *Trønderlag of America* har de siste årene arrangert kollektive reiser til Trøndelag, det de kaller for Trøndelag Heritage Tour, hvor turene har gitt de enkelte muligheter til å finne sine røtter. Jeg har selv vært behjelpelig ved slike "research". Det er meget givende. Trønderlag of America forsøker å gi ut ei Aarbok, hvor nyttig informasjon finnes. Det gjengis amerikabrev, reisebeskrivelser, *research*, oversikter og *immigrant biographies*.

Av 120 Charter Members kom ca. 70 % fra Nord-Trøndelag. Nedenfor følger Charter Members of Trønderlaget of America 1908 hva gjelder personer utvandret fra Værnesregionen.

Navn	Bosted 1908	Kom fra	Emigrerte
Einan, O. P.	Carlisle, MN	Selbu	1899
Enoksen, Peter	Fergus Falls, MN	Frosta	1893
Fossen, Jens	Fergus Falls, MN	Hegra	1865
Fossen, Ole. J.	Fergus Falls; MN	Hegra	1865
Frigaard, Gunder	Cooperstown, ND	Hegra	1866
Haave, John P.	Fergus Falls, MN	Stjørdal	1867
Haave jr, John P.	Fergus Falls, MN	Stjørdal	1888
Huseby, Severin	Fergus Falls, MN	Stjørdal	1881
Ingebregtsen, Endre	Brandon, MN	Lånke	1866
Leirfallmo, S. O.	Mohall, ND	Hegra	1889
Lervik, Jon	Morris, MN	Lånke	18--
Loktu, Peter A.	Fergus Falls, MN	Frosta	1893
Olsen, Mads	Milnor, ND	Hegra	1880
Olson, Olaus	Grisvold, ND	Frosta	1880
Trelstadplassen, Gjertrud	Milnor, ND	Hegra	1880
Pederson, Christ	Minneapolis, MN	Stjørdal	1887

Thompson, John.	Brandon, MN	Stjørdal	1865
Trovaten, Mrs. A. A.	Fargo, ND	Lånke	1866
Vigen, Jorgen	Fergus Falls, MN	Selbu	1869
Wangberg, J. O.	Mohall, ND	Frosta	1892
Wigen, T. C.	Elisabet, MN	Frosta	1869